

УДК 94 (477.83)"1944-1953":341.43

Р. П. Попп

ДЕПОРТАЦІЙНО-ПЕРЕСЕЛЕНСЬКІ ПРОЦЕСИ В ДРОГОБИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ (1944–1953 рр.)

У статті висвітлюються репресивні заходи радянської системи проти населення Дрогобицької області у перші повоєнні роки. Розкриваються масштаби і етапи масових депортацій, примусових переселень і трудових мобілізацій. Показано, що депортаційно-переселенська політика радянського керівництва щодо населення краю скеровувалась в першу чергу на придушення національно-визвольного руху, позбавлення його соціальної і моральної підтримки, уніфікацію етнонаціональної та соціальної структури регіону.

Ключові слова: Дрогобицька область, репресивні заходи, депортації, переселення, мобілізація.

Нові тенденції розвитку історичної науки пов'язані з подальшою регіоналізацією історичних досліджень, зростанням уваги до місцевої історії. Багато краєзнавчих проблем, зокрема, депортаційно-переселенські процеси на Дрогобиччині, потребують детального аналізу і об'єктивного висвітлення на основі ретельного опрацювання джерельного матеріалу. Уроки складного і суперечливого повоєнного періоду нашої історії є актуальними і мають бути враховані у сучасних суспільно-політичних реаліях.

На сьогодні є значна кількість досліджень, в яких розкриваються депортаційно-переселенські заходи радянської влади в західних областях України у повоєнний період. Серед них хочемо виокремити працю Й. Надольського, в якій автор аналізує причини, методи та етапи проведення депортацій в західноукраїнському регіоні [1]. На політичних чинниках міграційних процесів в західних областях УРСР в 1944–1950-х роках наголошує Ю. Сорока [2]. Питання депортації українців із Польщі в УРСР у 1944–1946 рр. та їх соціально-економічну адаптацію в низці своїх статей розглядає В. Кіцак [3], [4]. Характер переміщення населення повоєнних років в регіоні визначає В. Кислий [5]. У цих публікаціях містяться окремі дані по Дрогобицькій області.

Краєзнавчого аспекту проблеми, зокрема, про методи боротьби радянської карально-репресивної системи з національно-визвольним рухом на Дрогобиччині, говориться у публікаціях С. Макаруча [6], В. Ільницького [7]. Процес переселенських акцій українського населення краю в окреслений період прослідковує З. Знак [8]. Однак узагальненої розвідки про депортаційно-переселенські процеси у перші повоєнні роки в Дрогобицькій області не має.

Основний масив уже раніше опублікованих і нових джерельних матеріалів зібрано у виданні "Реабілітовані історією. Львівська область" [9]. У статті використані документи з фондів Державного архіву Львівської області (ДАЛО).

Метою статті є висвітлити проведення депортацій, мобілізацій та переселень на території Дрогобицької області у перші повоєнні роки, з'ясувати їх масштаби та наслідки.

Після завершення німецької окупації Дрогобицької області, у регіоні знову відновлюється радянська політична система. Відбудовчі процеси відбувалися в умовах повоєнної розрухи, значних людських втрат. Проти радянізації краю виступив визвольний рух ОУН – УПА. На початковому етапі радянська сторона навіть недооцінювала сили опору українських сил на Дрогобиччині. В січні 1945 р. на нараді з партійним керівництвом і працівниками силових структур регіону перший секретар ЦК КП(б) М. Хрущов ультимативно поставив завдання покінчити з бандерівцями протягом трьох місяців, а секретар Дрогобицького обкому С. Олексенко давав обіцянки виконати його [10, арк. 38.]. Дані про чисельність українського підпілля Дрогобиччини 1944–1945 рр. є дуже суперечливі. НКВС у лютому 1945 р. доповідало про 68 груп і більше 2 192 "бандитів" на теренах Дрогобиччини [6, с. 70].

На боротьбу з ОУН-УПА радянська влада кинула величезні сили: регулярну армію, внутрішні війська, частини державної безпеки, а також винищувальні батальйони. За даними НКДБ, з моменту вступу Червоної армії і до 15 липня 1945 р. на Дрогобиччині вбито 3 254 і заарештовано 2 322 учасників ОУН-УПА. Радянські репресії торкнулись і учасників польського національного підпілля. В зазначений період було заарештовано 525 осіб, з них – 125 керівного складу [11, арк. 86 – 87].

Одним із дієвих засобів боротьби з визвольним рухом в регіоні, на думку радянського керівництва, були депортації місцевого населення у віддалені регіони СРСР. Першочерговому виселенню підлягали члени ОУН та воїни УПА, їхні сім'ї, а також особи, що підтримували український національно-визвольний рух. Секретар Дрогобицького обкому КП(б)У С. Олексенко, доповідаючи секретареві ЦК КП(б)У М. Хрущову в кінці грудня 1945 р., наголошував: "Звичайно виселення сімей [...], засіб швидкої ліквідації бандитизму, але я повинен сказати, що це засіб дуже сильний, і коли його по-справжньому використати, буде добрий результат. Зважаючи на те, що ми в ешелони помістили мало сімей, нам потрібно надати допомогу на першу половину січня, необхідно дати хоча б 150 вагонів" [12, с. 392].

Органи держбезпеки області проводили ретельні перевірки місцевого населення, виявляючи так званих "ворогів народу", "бандпособників", які підлягали депортаціям. До списків на виселення потрапляли люди похилого віку, жінки з дітьми. Від липня 1944 р. до січня 1945 р. з Дрогобицької області було виселено у віддалені райони СРСР 460 сімей – 1 285 осіб, звинувачених у підтримці ОУН-УПА [10, арк. 106]. Маховик репресій набирив обертів. У 1945 р. депортували вже – 668 сімей (1 746 осіб), у 1946 р. – відповідно 849 (2241). Загалом за три роки – 1 977 сімей (5 272 особи) [9, с. 349]. У довідці начальника 1-го спецвідділу

МВС УРСР про виселення з Дрогобицької області за період 1944 – 1946 рр. наводиться така ж цифра 1 977 сімей учасників українського підпілля, але кількість осіб вказана більша – 5 590 [9, с. 316].

Активне проведення виселень певною мірою стримувалося технічними причинами. Відповідні органи не встигали оформити матеріали на тих хто підлягав виселенню [1, с. 192]. Секретар Дрогобицького обкому КП(б) у квітні 1947 р. звертався до найвищого партійного керівництва республіки з проханням вжити заходів для прискорення оформлення справ на виселення сімей учасників визвольного руху [13, с. 308].

Наймасштабніша депортація населення західноукраїнських земель була проведена у жовтні 1947 р. Тоді органи державної безпеки при допомозі обласної партійної організації виселили з Дрогобицької області 4 559 сімей (14 486 осіб) “оунівських бандпосібників” [14, с. 2]. Радянські спецслужби ретельно збирали інформацію про реагування населення області на такі акції. У доповідній записки обласного партійного керівництва на ім'я секретаря ЦК КП(б)У, зокрема, зазначалося, що енергетик дрогобицької електростанції Волярський обурювався: “Скільки я прожив на світі, але такої влади ще не бачив. Це не люди, а варвари. Хапають дітей, жінок, старих і, незважаючи на зиму, вивозять в Сибір”, а жителька Дрогобича Ксенія Фецяк взагалі заявила: “Нехай не тішаться росіяни і всі східняки. Сьогодні виселяють нас, а завтра будуть їх” [15, 383]. Для того, щоб населення області “вірно” розуміла проведену акцію проводилася широка роз'яснювальна робота, по всіх селах відбувалися збори партійно-радянського активу.

Про масштаби депортацій по окремих районах Дрогобицької області свідчать і дані, які вміщені в Бюлетені Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради. Від 1944 по 1947 р. в Судово-вишнянському районі арештували 824 особи, виселили 153, в Мостиському районі, заарештували 380 осіб, виселили 150, в Крукеницькому заарештували 1 434, виселили 116 осіб [9, с. 346 – 347].

Депортації населення продовжуються і в наступні роки. Міністерство внутрішніх справ УРСР звітувало, що протягом 1947 – 1948 рр. з Дрогобицької області було вислано 4 504 сім'ї (14 456 осіб) [9, с. 349]. У 1948 – 1953 рр. найбільше постраждали заможні селяни, так звані куркулі, які не хотіли вступати до колгоспів. У 1950 р. у Дрогобицькій передбачалося розкуркулити 50 господарств області, виселити 183 особи. Бажаючи вислужитися перед вищим керівництвом, обласне пропонувало майже вдвічі більше: 103 господарства і 390 осіб [1, 220]. Насправді під час колективізації розкуркулювати вже не було кого, адже відразу після війни органи влади конфіскували землі селянських господарств, які перевищували встановлені норми землекористування. Як правило, місцева влада керувалася минулим хлібороба. До куркулів зараховували тих, хто до вересня 1939 р. і під час німецької окупації мав міцне господарство, орендував землю, використовував найману працю. При цьому наявний майновий стан уже не брали до уваги [16, с. 492]. У рішенні Дрогобицького облвиконкому від 6 квітня 1951 р. зазначалося, що “куркульські родини, залишившись поза колгоспами, живуть одноосібно, вороже ставляться до колгоспного ладу і намагаються шкодити в організаційно-господарському зміцненню колгоспів”. Виселенню за межі області, у віддалені райони, підлягало тоді 19 “куркульських родин”. На всіх них подавалася “економічна” та “політична” характеристика, наголошувалося, що більшість з них підтримують національно-визвольний рух [17, с. 31 – 36].

Усе майно депортованих конфіскували, частково ним сплачували державні зобов'язання перед іншими суб'єктами, частину передавали безкоштовно колективним господарствам для постійного користування. Після проведення масштабної депортації населення Дрогобицької області в жовтні 1947 р., тільки великої та дрібної рогатої худоби (коні, корови, телята, свині, вівці і кози) 7 407 голів, було вилучено у депортованих [9, с. 335]. Інформація про конфісковане майно не розголошувалася, перебувала під особливою секретністю [9, с. 337].

Умови депортацій на заслання були нелюдські. Депортованим дозволяли брати із собою найнеобхідніші предмети, дрібний господарський реманент, продукти харчування. Уже самими тривалими перевезеннями влада прирікала на голод, смерть, хвороби людей. Пані Розалія Рамик з села Раневичі Дрогобицького району, згадує, що вона тринадцятирічна і її родина, ледве пережили двотижневу дорогу у товарному вагоні до місця виселення [18].

Жорстокість і беззаконня влади по відношенню до населення фіксується навіть у тодішніх офіційних документах, наводяться конкретні випадки злочинних дій працівників партійно-радянських і силових структур проти місцевих жителів [13, с. 280 – 284]. Порушуючи так звану “радянську соцзаконність”, представники силових структур, у більшості своїх випадків безкарно, здійснювали самочинні розстріли, вбивства, поранення, грабунки, побиття, вилучення і присвоєння власності особливо тих, кого вивозили [13, с. 284 – 286]. На третій Дрогобицькій міській партійній конференції озвучувався факт, що конфісковане майно виселеного аптекаря з вулиці Чкалова, на суму 18 тис. рублів, було відразу перевезене в квартиру секретаря обкому [19, арк. 18].

Прагнучи уніфікувати етнонаціональну та соціальну структуру населення західноукраїнського регіону, радянська влада у перші повоснні роки ініціювала проведення переселенських акцій. Фізичне винищення переважної більшості єврейського населення Дрогобиччини в роки німецької окупації зумовили те, що на час відновлення радянського режиму помітно зросла частка польського населення. Загалом в 1944 р. в Дрогобицькій області поляки становили 20,3% від всього населення [20, с. 85]. У вересні 1944 р. в Любліні була підписана угода між урядом Радянської України та Польським Комітетом Національного Визволення (ПКНВ) про евакуацію українців з Польщі і поляків із західних областей України. Після проведення на підприємствах і установах регіону зборів по обговорюванню цієї угоди, обласне керівництво звітувало республіканському, що “виступи польських громадян свідчать про те, що поляки добровільно не хочуть їхати до Польщі, бажають залишитися на Україні” [21, арк. 36]. Підтвердженням того, що польське населення здебільшого не хотіло покидати землю, яка стала для них батьківщиною є висловлювання окремих мешканців області, які містяться у численних секретних інформаціях, яке місцеве партійно-радянське

керівництво відправляло до центрального. Зокрема, начальник відділу кадрів другого Дрогобицького нафтопереробного заводу Ю.А. Гаврик стверджував: "Я цьому питанню не приділяв уваги, тому що моя родина не тільки живе, а й працює на цьому заводі багато років, нас так і звуть тут "Діти заводу", то чому я буду їхати до Польщі... Про переїзд до Польщі не тільки в мене таке ставлення, а й майже у всіх поляків, що працюють на заводі". Директор шостої польської школи Дрогобича Я.І. Чужинський при розмові на цю тему теж наголошував: "Нема чого їхати до Польщі, нам і тут добре" [21, арк. 34]. Ставлення до виїзду не було зовсім однозначним, були і такі, що висловлювали бажання виїхати до Польщі. Так, директор школи Чижевський резюмував: "Я педагог, скрізь найду роботу при будь-якій державній системі. Мені подобається порядок в радянській школі, але все ж я хочу жити там, де більше поляків", "...дуже рада, що мені надається можливість їхати в Польщу. Що тут робити – тут будуть жити росіяни, українці", – стверджувала пані Завадська – акушерка в місцевій лікарні [22, с. 59]. Польські націоналістичні організації вели наполегливу пропаганду серед польського населення, спрямованого на переконування щодо недоцільності виїзду до Польщі. Серед населення розповсюджувались чутки такого змісту: "Польська держава не може існувати без Дрогобицької області, і Лондон ніколи не дасть своєї згоди на те, щоб Дрогобицька область залишилась в більшовиків" [23, с. 25]. У ніч на 22 січня 1945 р. зі службового приміщення уповноваженого ПКНВ по Дрогобицькому району було викрадено і спалено документи, які фіксували заяви бажаючих виїхати до Польщі та інші матеріали [23, с. 25].

На 15 січня 1945 р. до Польщі з області виїхало 1 026 родин (2 007 осіб) [24, арк. 5]. Щоб пришвидшити переселення поляків сталінський режим вдався до репресій. До середини січня 1945 р. у Дрогобицькій області було заарештовано 955 осіб [25, с.243]. Радянські спецслужби рапортували: "якщо на 20 грудня 1944 р. записалося на виїзд до Польщі 3 219 осіб, то після арештів на 18 січня 1945 року зареєстровано вже було 12 109 осіб" [26, с. 294]. Влада квапилася з виселенням поляків, а ще більше з заселенням їх квартир. Обком КП(б)У змушений був видати розпорядження, про заборону займати помешкання виїжджаючих до повного оформлення ними документів на виїзд [24, арк. 8]. З 38 640 польських родин (136 574 особи), які мешкали за офіційними дами в Дрогобицькій області, на жовтень 1945 р. на виїзд було зареєстровано 33 980 сімей (93 216 осіб) [27, арк. 72]. Виселення поляків з території західних областей України в основному було завершено восени 1946 р. З Дрогобицької області було переселено 115 288 осіб [14, с. 60].

Паралельно з виїздом поляків розпочалося переселення українців з південно-східних регіонів Польщі. За радянськими планами передбачалося прийняти більше 460 тисяч українців, з яких у Дрогобицькій області мало розселитися 14 тисяч осіб [3, с. 48]. Умови проведення переселення були такими, що вивезти частину майна, худобу, українським родинам майже не вдалося. Офіційно уряд УРСР дбав про депортованих – було прийнято велику кількість програмних документів, що мали сприяти швидкій адаптації нових громадян УРСР, але багато із запланованих заходів так і залишилось на папері і більшість проблем люди вирішували самотужки [4]. За даними Дрогобицького обкому на постійне проживання в область прибуло 5 477 сімей українців-переселенців, що складало 19 149 осіб. Згідно з підсумковим звітом про виїзд українського населення за 1947 р. у Дрогобицькій області було розселено 8 073 сімей (33 614 осіб) [5, с. 386].

Урегулювання прикордонного розмежування українських та польських територій офіційно мала вирішити переселенська акція 1948 р. Вона зачепила 17 населених пунктів Дрогобицької області. Із прикордонної смуги якої вивезли 8 736 осіб. Виселені із Добромільського, Медиківського, Мостиського, Нижанковицького, Нижньо-Устрицького і Хирівського районів осіли на Дрогобиччині [5, с. 388].

Масовий характер мало примусове переселення 1951 р, яке відбулося у результаті обміну ділянками державних територій між СРСР і Польською Республікою. Переселення 1951 р. відбувалося із Нижньо-Устрицького, Стрілківського, Хирівського районів Дрогобицької області. Польській Республіці передано 45 населених пунктів із прикордонних районів області. За підрахунками В. Кислого, в 1951 р. з Дрогобицької області примусово виселили 7 159 сімей 32 072 осіб [5, с. 390]. Основними районами, до яких відбувалося переселення, були Миколаївська, Одеська, Сталінська, Херсонська області. Із числа переселенців у Дрогобицькій області були залишені здебільшого медичні працівники, вчителі, кваліфіковані робітники [8, с.413].

Незважаючи на те, що західні області УРСР порівняно із східними регіонами в економічному і демографічному плані постраждали в роки війни багато більше, органи влади вже в перші місяці після завершення німецької окупації розпочали масову мобілізацію працездатного населення для роботи на промислові об'єкти у східні області СРСР. Роботу щодо набору робітників у промисловість проводив відділ організованого набору робітників Дрогобицького облвиконкому. У період з 1946 по 1949 роки. методом організаційного набору в промисловість східних областей СРСР з області було направлено 2 026 осіб [2, с. 60]. За ухилення від трудової мобілізації органи радянської влади накладали штраф, або притягали до кримінальної відповідальності. Протягом 1949 – 1953 рр. з Дрогобицької області в південні регіони УРСР виїхало 18 772 сімей, найбільше з усіх західних областей України. Для порівняння, з Львівської – 7 592. За припущенням Ю. Сороки, якщо середньостатистичний показник складу сім'ї у Дрогобицькій області тоді становив 4,2 члени сім'ї, то регіон в цей період приблизно залишило 78 842 осіб [2, с. 61]. Це суттєво зменшувало кількість корінного населення краю, дало змогу усунути національно-свідомих та вороже налаштованих до тоталітарного режиму груп населення.

Для відновлення та утвердження радянської системи в Дрогобицькій області, влада активно застосовувала репресивні заходи проти населення краю. Саме на місцевих покладалися невдачі боротьби режиму з українським національно-визвольним рухом, складнощі у перебудові господарського і громадсько-політичного життя. Примусові переселення, депортаційні та мобілізаційні процеси, пришвидшили колективізацію, підірвали соціальну базу українського руху Опору, змінили етносоціальну структуру регіону.

Репресивна політика влади стала ефективним засобом для примирення населення з ідеологічними та політичними цілями радянського тоталітарного режиму.

Перспективним напрямом у подальшому дослідженні теми є висвітлення процесу повернення громадян Дрогобицької області, які в результаті воєнних конфліктів опинилися поза межами держави, з'ясування характеру репатріаційних заходів влади.

Джерела та література

1. Надольський Й. Депортаційна політика сталінського тоталітарного режиму в західних областях України (1939 – 1953 рр.) / Й. Надольський – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ “Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2008. – 260 с.
2. Сорока Ю. Політичні та економічні чинники міграційних процесів в західних областях УРСР в 1944 –1950-х роках / Ю. Сорока // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Вип. 91 – 93. – Київ, 2003. – С. 60 – 63.
3. Кіцак В. Переселення українців Польщі до УРСР (1944 – 1947 рр.) / Кіцак В. // Наукові записки: зб. наук. статей Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. – К.: НПУ, 2000. – Ч. 3. – С. 153 – 160.
4. Кіцак В. Розселення українців Польщі в УРСР (1944 – 1947) / В. Кіцак // Альманах “Молода нація”. – К.: Смолоскип, 2000. – № 1. – С. 96 – 122.
5. Кислий В. Статистика переселенсько-депортаційних процесів в українському середовищі Холмщини, Надсяння і Лемківщини: шлях до радянської України (1944 – 1951 рр.) / В. Кислий // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 17. – К., 2009. – С. 379 – 395.
6. Макарчук С. Радянські методи боротьби з ОУН і УПА (за матеріалами 1944 – 1945 рр. з Дрогобицької та Львівської областей) / С. Макарчук // Дрогобицький краєзнавчий збірник. Спецвипуск. – Дрогобич, 2002. – С. 65 – 91.
7. Ільницький В. Боротьба радянської репресивно-каральної системи проти українського визвольного руху у Дрогобицькій області 1948–1949 рр. (за матеріалами Державного архіву Львівської області) / В. Ільницький // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки. – Луцьк, 2009. – №13. – С. 224 – 231.
8. Знак З. Переселенська акція на території Дрогобицької області після Другої світової війни / З. Знак // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. XIV–XV. – Дрогобич: Коло, 2011. – С. 409 – 416.
9. Реабілітовані історією. У двадцяти семи томах. Львівська область. Книга перша. – Львів: Астролябія, 2009. – 768 с.
10. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО) – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 26.
11. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 2. – Спр. 57.
12. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944 – 1953 рр. Нові документи і матеріали / В. Сергійчук. – К.: Дніпро, 1998. – 742 с.
13. Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Кн. 2 – Львів: Галицька видавнича спілка, 1997. – 664 с.
14. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. – Т. 2. 1946 – 1947 р. – Львів: “Місіонер”, 1998. – 750 с.
15. Чорна книга України: Зб. документів, архівів, матеріалів, доп., ст., досліджень, есе. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 1998. – 784 с.
16. Сеньків М. Західноукраїнське село: насильницька колективізація 40-х років // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / М.Сеньків. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. – С. 488 – 497.
17. Літопис нескореної України – Кн. 1. – Львів: Просвіта, 1993. – 800 с.
18. Спогади жертв тоталітарних режимів. Аудіо-книга БФ “Карітас СДЄ УГКЦ”, 2012.
19. ДАЛО. – Ф. 5002. – Оп. 1. – Спр. 151.
20. Терлюк І. Етнодемографічна ситуація в західних областях України в 1944 р. / І. Терлюк // Дослідження з історії України. Вісник ЛДУ. Серія історична. – 1993. – Вип. 29. – С. 81 – 87.
21. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 2. – Спр. 36.
22. Сергійчук В. Депортація поляків з України. Невідомі документи про насильницьке переселення більшовицькою владою польського населення з УРСР в Польщу в 1944-1946 роках. – К.: Укр. видавн. спілка, 1999. – 191с.
23. Ільницький В. Українсько-польське протистояння на теренах Дрогобиччини (1943 – 1944 рр.): документи ОУН і УПА / В. Ільницький, М. Галів – Дрогобич: Посвіт, 2008. – 60 с.
24. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 44.
25. Клімецький М. Етнічно-демографічні зміни на Волині та у Східній Галичині у роки Другої світової війни / М. Клімецький // Україна-Польща: важкі питання: матеріали II міжнар. семінару істориків “Українсько-польські відносини в 1918–1947 рр.”. – Варшава, 2006. – Т. 10. – С. 232 – 244.
26. Budzviński Wiesław. Miasto Schulza – Kraków: Proszynski i S-ka SA, 2005. – 454 s.
27. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 89.

Попп Р. П. Депортационно-переселенческие процессы в Дрогобычской области (1944-1953 гг.)

В статье освещаются репрессивные меры советской системы против населения Дрогобычской области в первые послевоенные годы. Раскрываются масштабы и этапы массовых депортаций, принудительных переселений и трудовых мобилизаций. Показано, что депортационно-переселенческая политика советского руководства в отношении населения края направлялась в первую очередь на подавление национально-освободительного движения, лишения социальной и моральной поддержки, унификацию этнонациональной и социальной структуры региона.

Ключевые слова: Дрогобычская область, репрессивные меры, депортации, переселения, мобилизация.

Popp R. P. Deportation and resettlement processes in Drohobych region (1944-1953)

The article highlights the repressive measures of the Soviet system against the population in Drohobych region during first postwar years. The extent and stages of mass deportations, forced resettlements and labor mobilizations are revealed. It is shown that deportation and immigration policy of the Soviet leadership to the population of the region was aimed primarily to suppress the national liberation movement, deprivation of social and moral support, unification of ethno-social structure of the region.

Keywords: Drohobych region, repressive measures, deportations, resettlements, mobilization.